

POSUDOK

na habilitačnú prácu Mgr. Mgr. Petra Šajdu: *Buberov spor s Kierkegaardom*

V našej domácej filozofickej spisbe je Mgr. Mgr. Peter Šajda, PhD. veľmi dobre známy svojou doterajšou orientáciou na skúmanie filozofického odkazu dánskeho filozofa S. Kierkegaard. Už jeho dizertačná práca, ktorú venoval skúmaniu S. Kierkegaard, preukazovala skutočnosť, že jej autor prináša v našich domácich podmienkach mimoriadne kvalitný príspevok v kierkegaardologických bádaniach. Preto v istom zmysle bola pre mňa veľmi zaujímavá skutočnosť, že habilitant si za predmet svojho *filozofického skúmania* vo svojej habilitačnej práci nevybral len filozofický odkaz Kierkegaard, ale *hlavnú pozornosť* orientuje na Martina Bubera. Šajdova historicko-filozofická konfrontácia M. Bubera so S. Kierkegaardom v problematike vzťahu náboženstva k etike a politike výrazne prekračuje tradičný rámec historicko-filozofických bádání a nesie v sebe významný filozofický odkaz k pochopeniu najmä problémov „človeka, jeho prirodzenosti a podstaty“, v ktorých „*dialóg* je tým *hlavným kľúčom* k ich skúmaniu i pochopeniu“, ako to vyjadril vo svojom posudku pre vydavateľstvo Kalligram na túto prácu F. Novosád.

Hneď v úvode svojho posudku musím uviesť, že máme pred sebou prácu, ktorá takmer vo všetkých rozhodujúcich parametroch prekračuje doterajšiu kvalitu filozofickej spisby na Slovensku. Takú kvalitnú habilitačnú prácu som počas svojho akademického života neposudzoval. Z tohto dôvodu som veľmi rád, že som jedným z jej oponentov.

Na habilitačnej práci je charakteristické najmä to, že ju habilitant založil na precíznom dlhoročnom pramennom štúdiu diel obidvoch mysliteľov. V tomto kontexte môžem len konštatovať, že Šajdova habilitačná práca, ktorá bola vydaná vo vydavateľstve Kalligram, sa stane nadhlo v istom zmysle *vzorovým príkladom* precíznosti v historicko-filozofických skúmaniach. V niektorých momentoch, pokiaľ sa nemýlim, možno ich až prekračuje. Ale to je, pochopiteľne, ten lepší prípad, než sme mnohokrát svedkami vo viacerých historicko-filozofických skúmaniach na Slovensku, ktoré, žiaľ, najmä v práci s pramennou literatúrou výrazne zaostávajú za medzinárodnou úrovňou.

Šajdov dlhodobý kontakt s Výskumným centrom Sørensa Kierkegaard v Kodani, jeho autorská a editorská účasť na projekte *Kierkegaard Research: Sources, Reception and*

Resources, ako aj výskum filozofického diela M. Bubera v Rakúskej národnej knižnici a Univerzitne knižnici vo Viedni, vytvárali predpoklady pre dosiahnutie jeho vynikajúcich výsledkov.

Habilitačný spis sa člení do piatich častí, ktoré sú vzájomne späté do jedného zmysluplného celku. Pre tento celok je podľa môjho názoru dominantné to, že sa habilitantovi podarilo syntetický spojiť *dejinnó-filozofické a systematické zameranie* svojej práce. Pokiaľ sa pozrieme na hlavný cieľ posudzovanej habilitačnej práce („...skúmať Buberovo postupné objavovanie a vyrovnávanie sa s Kierkegaardovým ideovým dedičstvom a výsledkom bude príbeh Buberovho myslenia videný cez jeho reflexiu Kierkegaardovej filozofie“; s. 13-14), potom môžem s uspokojením konštatovať, že sa mu to podarilo vynikajúco naplniť. *Príbeh* Buberovho filozofického vyrovnávania sa s Kierkegaardovým myšlienkovým odkazom určite zaujme každého, kto má záujem o dejiny filozofického myslenia druhej polovice 19. a prvej polovice 20. storočia. Je to výrazne obohatenie našej domácej filozofickej spisby v ostatných rokoch.

Pre mňa najzaujímavejšou časťou habilitačnej práce je jej tretia čas – *Buberova kritika Kierkegaardovho „náboženského akozmizmu“*. Z nej najmä jej tretia časť venovaná *nedialogickosti* Kierkegaarda a Heideggera v Buberovom chápaní v práci *Problém človeka*. Pokiaľ habilitant osobitne správne podčiarkuje skutočnosť, že Buber vníma veľmi kriticky Hegelovu vrcholnú tvorbu, lebo v nej dochádza k radikálnemu odklonu od antropologickej otázky (s. 93), potom s tým možno jednoznačne súhlasiť. Problém nastáva v súvislosti s Buberovým chápaním Heideggera, ako to vyjadril Buber vo svojej práci *Problém človeka*: „Aj keď Heidegger sám svoju filozofiu nechápe ako *filozofickú antropológiu*, a nechce, aby tak bola chápaná (kurz. V. L.), napriek tomu musíme, lebo filozofickým spôsobom využíva konkrétnosti ľudského života, teda predmetu filozofickej antropológie, vyskúšať pravosť a správnosť jej antropologického obsahu, t. j. musíme ju v *rozpore s jej zámerom* (kurz. V. L.) podrobiť kritike ako príspevok k zodpovedaniu antropologickej otázky.“ (Buber, M.: *Problém človeka*. Prel. M. Skovajsa. Praha: Kalich 1997, s. 87.) Tým sa Buber dostáva mimo hlavného problému Heideggerovho diela, t. j. otázky bytia. Buber však nebol sám, kto číta Heideggera *antropologicky*. Stačí uviesť Sartra, Gadamera, Patočka ... Heideggerov filozofický vývoj jasne preukázal, že mu nikdy nešlo v jeho učení o antropologické otázky, ale len a len o jedinú otázku – otázku Bytia. A to až do takej neveriteľnej krajnej podoby, ako ju vyjadril vo svojich

súkromných poznámkach z 30. rokov minulého storočia: „...*bez Bytia je človek len dobytok, ba možno ešte menej než dobytok* (kurz. V. L.).“ (Heidegger, M.: *Überlegungen II – VI (Schwartzte Hefte)*. GA. 94. Frankfurt am Main: Vittorio Klostermann 2014, s. 232.) Preto si myslím, že brať Heideggera vážne v antropologickej problematike je zbytočne. Tu sa Buber dopustil vážnej chyby.

To je snáď jediná vážnejšia poznámka k Šajdovej habilitačnej práci, ktorá ma napadla pri čítaní jeho textu. Na záver svojho posudku môžem uviesť, že habilitačný spis P. Šajdu *Buberov spor s Kierkegaardom* nielen splňa, ale vysoko prekračuje kritéria stanovené na tento druh kvalifikačných prác. Preto jednoznačne odporúčam habilitačný spis k habilitačnému pokračovaniu a po úspešnej obhajobe navrhujem udeliť Mgr. Mgr. Petrovi Šajdovi, PhD. vedecko-pedagogický titul *docent* v odbore *Systematická filozofia*.

Košice 21. 5. 2015

Prof. PhDr. Vladimír Leško, CSc.